

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 20.

V Celovcu 18. novembra 1869.

Leto I.

Maščevanje.

(Povest iz poljskega, poslovenil Andrejčekov Jože.)
(Konec.)

II.

Martin Hvastek je bil sin dobrih in bogatih staršev. Njegov oče je bil jako pošten človek; nikomur ni storil krivice, temuč vsakteremu dobro želel in svetoval, zato so ga čislali vsi srenjčanje, in ko se je približala nova volitev, izvolili so enoglasno vsi Martinovega očeta za župana. Rad je sprejel to službo, pa ne zaradi dobička ali časti, kakor drugi delaja, temuč zgolj zaradi tega, da bi imel priložnost še več dobrega storiti svojim bližnjim.

Ko je bil Martinov oče izvoljen za župana, imel je Martin ravno osemnajst let ter je bil edini sin. Vedno je bil čvrst in zdrav, ker stariši so zmerom skrbeli zanj, in nikdar niso pustili, da bi bil trpel pomanjkanje. Pa tudi Martin je bil ubogljiv sin svojih staršev, in skrbel je, da bi jim enak bil z blagim djanjem.

Kakor že veste, ljubi moji bralci, godilo se je dobro Martinovim roditeljem, in bili so premožni ljudje. Vedno so se Boga bali, in zato jih tudi Bog ni nikdar zapustil. Njihova hiša je bila v najlepšem redu in najlepša v celej vasi in staje so bile čistejše, nego drugod marsiktera zanemarjena izba. Čigava goveda in čigavi konji so najlepši, treba je bilo vprašati kogar koli v vasi, na mah ti je povedal brez pomisleka, da županovi ali Martinovega očeta. — Kakor pa čas navadno jako hitro beži, in mi postajamo od dne do dne starejši ter se vsaki dan bolj približujemo grobu; tako so tudi pri županu naglo leta bežala in Martin je zrastel uren, krepak fant. Treba je bilo že misliti na ženitev edinega sina; tudi se Martin tega ni branil, kar bomo kmalo zvedeli.

Neko nedeljo gre Martin z družimi fanti vred v cerkev k maši. Dan je bil jako prijeten, zatorej se je pri cerkvi neznano veliko ljudi zbralo iz cele fare. Po dokončanej službi božje zapazi Martin iz cerkve gredé zalo in pristojno deklico. Koj mu je bila všeč in rad bi bil nekoliko ž njo pokremľjal, ali ona je vgladavši Martina zarudela, odšla ter zginila med ljudsko množico. Zastonj se je Martin oziral po njej ter popraševal znance, kdo bi bila; nihče mu ni mogel povedati, ker je niso poznali, in Martin se je odpravil domú.

Razne misli so se mu vrtele po glavi in postal je zelo čmern in otožen. Prišed domu, poznali so starši koj, da mu nekaj manjka in začeli so ga izpraševati, če se mu ni kaj hudega pripetilo, ali če ni bolan; pa on ni vedel ničesa odgovoriti, ker mu ni nič manjkalo, samo zaradi zalega dekleta mu je bilo nekako tesno pri srcu, ktero je v nedeljo videl, ali tega si nikakor ni upal naznaniti. Nikomur ničesa ne razodevši, čaka Martin nestrpljivo prihodnje nedelje, da bi zopet videl ono krasno deklico, ktere še poznal ni.

Prišla je slednjič zaželena nedelja in Martin je še pred dnem vstal ter šel v sosedno vas v cerkev. Zopet je po končanej božje službi pazil pri durih in zopet je zagledal ono neznano, ali takrat je ni pustil tako brž spred oči, temuč sklenil je iti za njo celó do doma, in tako je tudi storil.

Sedaj še-le je zvedel Martin, da je ta zala deklica hči poštenega gospodarja iz vasi Prišovke, miljo daleč od njegovega domovja.

Vesel se je vrnil domu in vso pot je premišľjeval, kako bi to naznanil staršem, ako ga prašajo, kje je tako dolgo bil; ker drugi so se že davno vrnili domu. S takovimi mislimi je Martin imel prepreženo glavo, ko je stopil v sobo, in starši so ga vprašali, kje je bil in kaj je toliko časa počenjal.

Pošteni Martin ni smel lagati svojim staršem, ker tega ni bil nikdar vajen, zarudel je (kakor pravijo: do ušes), padel dobrim staršem k nogam, ter priznal vse, kar mu je ležalo na srcu, prošé jih koj, da bi mu dovolili oženiti se s to deklico.

Kakor vemo, so tudi že Martinovi starši želeli sina skorej oženiti, le izpraševali so ga, kdo je ona, s ktero se hoče oženiti. Martin ne pozna je še dokaj, ni mogel koj vsega naznaniti, ali umiril se je s tem, ko mu je oče rekel, da sam bolj natanjko pozvé o njej, in potem če mu bode všeč, sme se ž njo zaročiti.

Ne bodem vas, moji ljubi bralci, mudil s tem, kako se je ondi vedel Martinov oče, in kako so se potem dalje seznanili, dovolj da sta bila kmalu oklicana in v treh tednih se je napravila vesela svatovščina Martinova z ono zalo in bogato deklico, ktero je Martin tako ljubil in s ktero ste se moji mili bralci v začetku te povesti seznanili, pa sedaj ni bila več mlada in bogata, temuč postarana in revna žena.

Očeta sta mladima zaročencema naredila posestna pisma ter ju dobro preskrbela, in ta dva sta se štela najsrečnejša na svetu. Sreča in ljubezen je gospodovala v njunej hiši in nikakoršna tuga ni kalila zlatih ur hišnega veselja in dobre zastopnosti. Zatorej nimam o tem ničesar družega povedati, nego da sta dolgo veselo in zadovoljno živela. —

Sedaj moram zopet preskočiti v mojo povesti nekoliko let, ter se približati onej žalostni dobi, ko sta najprej Martinov oče in potem mati zapustivša svetno življenje, preselila se v mirno večnost.

Dolgo je objokoval sin izgubo dobrih starišev, še daljše pa so žalovale po njem nesrečne sirote, ktere je podpiral in oskrboval Martinov oče, kolikor je mogel do smrti.

Kakor pa se navadno zgodi, da otroci, prijatelji in sosedje nekaj časa žalujejo, jokajo, slednjič pa prestanejo in pozabijo, tako je bilo tudi sedaj, zlasti ker je postal po očetovej smrti Martin sam svoj gospodar in posestnik na očetovini.

On je hotel še bolje vrediti svoje gospodarstvo, zatorej se namenil na bližnji sejm v mesto, ali ko je

žena to zvedela, odsvetovala mu je ter ga prosila, da ne bi hodil v mesto, ampak doma ostal, rekoč: da nič dobrega ne sluti iz tega. Martin na to ni dosti porajtal, temuč se res jel odpravljati na sejm in slednjič je tudi odšel.

Martinovo ženo ni zastoj uznemirjal možev odhod, kajti komaj je odšel z doma, pride pastir ves objokan rekoč, da mu je vol v škodo ušel ter so mu ga grajski vzeli. Gospodinja se je zelo prestrašila in sama ni vedela, kaj boče početi. — Poslala je koj v graščino, da bi zvedela, koliko bo škode, ali ker ni imela toliko denarja, kolikor je bilo treba plačati, pričakovala je nestrpnost, da bi se mož vrnil.

Že pozno po noči pride Martin iz mesta, precej vinjen, ko pa je pri tem še izvedel, da so mu vola vzeli, raztogotil se je hudó ter jo mahnil na ravnost v graščino. Pijan začne ondi grozno razsajati ter tirja svojega vola, zatorej se je graščak zelo razkačil in ukazal ga je v ječo zapreti.

Strašno maščevanje se je obudilo v Martinu proti graščaku, ali kaj je mogel storiti ubogi vaščan mogočnemu posestniku, ki je imel mnogo hlapcev? Ali Martin ni hotel koj z jezo na dan, temuč je na tihem kupal srd, da ne bi gospod nič slutil.

Teh malenkosti tu zato opomnim, ker bodo v mojej daljši povesti vedno važna reč.

Nekaj let je minilo od takrat, mnogo se je na svetu premenilo, mnogo grešnikov spoznalo svoje zmote, ali Martinovo hudobno srečje je bilo neprenehoma napolnjena zlosti in maščevanja proti graščaku, in čakal je samo prilike, da bi mogel svojo zlost izvršiti in se maščevati — in zakaj? — zaradi svoje krivice!

Poslušajte torej, moji dragi, naslednjo pripoved in prepričajte se, kako slabo je naletel Martin s svojo nepremišljenostjo.

Bilo je zvečer neko zimsko nadeljo. Sneg je padal v velicih koeňah, in hudi mráz začel risati cvetice po šipah. — Martin in njegova žena sta sedela v sobini klopi pri peči razgovarjaje se, dva otročiča pa sta se valjala po tleh igraje se. Med tem pride županov pot ter veli, da bi se Martin koj odpravil v krčmo do zborá, ker ima ondi župan nekaj važnega razglasiti.

Martin to slišavši je bil zelo radoveden, kaj bi imel neki župan naznaniti, brž se odpravi ter gré. Prišed v krčmo najde ondi že precej ljudi skupaj, ki so, že precej natrkani, brž vzeli ravno prišlega Martina med-se, začeli so ga gostiti ter mu šepetati nekaj na uho. — Bradati Mojzes, stoječ pri svojej steklenčnici se je posmehoval in jel povdarjati, da je res tako, potem pa začne nekaj tuhtati, kot bi hotel preračunati kak dobiček. —

Gotovo že težko pričakujete, moji bralci, kaj so imeli ti ljudje med seboj v krčmi in kaj jim je Mojzes prigovarjal — ali jaz vam tega še ne povem, dokler sam župan ne pride v krčmo.

Koj za Martinom so se jeli tudi ostali zbirati, in ker je bila vas obširna, zbralo se je mnogo ljudi. Vsakteremu, ki je prišel, povedali so brž nazoči, kaj in kako, ravno tako tudi Martinu, potem pa so ga vzeli seboj k steklenčnici in mu nalivali žganja. — Ravno se je popolnoma stemnilo. Bradati Mojzes je prižgal dve lojevi sveči, kar je bilo nekaj nenavadnega, ker on je samo z eno svetil. Precej dolgo je čakala družba župana, in nekteri so jeli biti že nepokojni ter ugibali marsikaj.

Slednjič že pozno po noči se prikaže župan na pragu ter stopi v krčmo. V trenutku so se razvedrili

vsi obrazi pri njegovem prihodu in začeli so klicati župana ter ga pozdravljati po starej navadi. Koj za županom pride tudi nek črno oblečen človek, nekaka gosposka pokveka, ki brž sname kapico ter uljudno pozdravi gospodarja. Župan je začel najprej s svojimi sosedi govoriti o slabih časih, gospodarstvu in raznih drugih navadnih rečeh. Črnooblečeni gospodek je bil menda že sit teh pogovorov, kajti približal se je županu ter rekel:

„No, oče župan, menim, da bo že čas pričeti našo reč.“

„Ahá, že res, že res,“ odvrne župan, „se vé da bo že.“ Ko je župan to spregovoril, postavi se sredi izbe, dleskne z dlanmi v znamenje, da bi molčali, ker ima družbi nekaj naznaniti. Zdajci je nastala v sobi tihota, župan pa mogočno dvignivši svojo postavo in resno nabravši obraz jame tako-le govoriti:

„Tovarši! — sosede in prijatelji! poslušajte, kajti imam vam nekaj jako važnega povedati.“

Tu župan nekoliko prestane, med tem pa se čuje od vseh strani čudenje. Župan prične dalje:

„Slabo novico sem danes zvedel! To je groza in strah! —“

Ko je župan to izustil, nastala je največja tišina, da bi bilo lahko letečo muho slišati. — Župan začne z nova dalje:

„Povem vam torej, da sem čudne novice zvedel ravno od tega imenitnega gospoda tukaj, ki je v našej družbi in še od drugod.“

Nekteri gospodarji, ki še niso vsega natanko vedeli, kar jim hoče povedati župan, poklonili so se onemu gospodu v znamenje hvaležnosti za takovo novico, ki jo je naznanil iz ljubezni do vaščanov, oni pa je nasprotno tudi podaval nekterim roko, da so mu jo stiskali, prejemši z radostjo zahvalo.

„Gotovo ste že radovedni,“ oglasi se dalje župan, „kaj more neki takega biti, in prav imate, to so res važne novice, ki se ne tičejo samo našega premoženja, temuč tudi življenja.“

Tu še-le je nastalo občno čudenje med poslušalci, in celo Mojzes s svojo rudečo brado se je zvedavo približal svojim gostom, da bi bolj natanko slišal.

„Ne bodem vas delj zadrževal, moji tovarši!“ govori zopet dalje župan, „povem vam vse natanjko, kar imam povedati. Graščaki se oborožujejo, kar ste nekteri morda že slišali, a morda mislite zoper kacega vladarja? — Ohó, zelo bi se goljufali, ko bi to mislili! — Ravno zoper nas, da bi nas pokončali! — pomorili! —“

Komaj je te besede župan spregovoril, spogledali so se vsi in s strašnim krikom in šumom drvili se proti durim, hoteč koj napasti graščino; ali župan jih je opominjal potrpeti, in ko je nekoliko potihnilo, začel je z nova govoriti:

„Potrpeti morama do jutri zjutraj, danes pa vam ostro prepovém, da se nihče ne predrzne kaj početi, ker onega bom ostro kaznoval. Jutri zjutraj pojdem sam z vami, tačas pa si morate preskrbeti cepce, vile in kole, ker to ne gré tako kot bi si kdo mislil.“

Po tem ostrem povelji je ubogljiva družba ostala v krčmi ter pila na zdravje gosposkega prostovoljca, žid pa je nalival vsakteremu obilo, čeravno mu nizo vsi plačali, kajti vedel je, da mu jutri dobro plačajo. Slednjič so se jeli nekteri razhajati proti domu. Tudi naš Martin je prišel proti polnoči pijan domu iz krčme, med potjo je prepeval vesele pesmi, slednjič pa je začel grditi in preklinjati vse, ki niso bili kmetje ali židovi.

III.

Blago Martinovo ženo je zelo jelo skrbeti, ko je moža pozval župan in je ta odšel z doma; sama ni vedela prav zakaj. Razne slabe misli so jej vršale po glavi, in uboga žena je razvidela iz tega slabi pomen. Jako čudno se jej je zdelo, po kaj je župan tako pozno zvečer poklical Martina, in že je hotela pozneje sama iti ter se lastnoočno prepričati, ali v skrbéh, da bi s tem moža ne razjezila, pustila je te misli. Ko se je že približal čas iti k pokoju in moža še le ni bilo, šla je spat, ali po nobeni ceni ni mogla zatisniti očesa. Slednjič se jej stori tako milo, da začne britko jokati. Nesrečnica je koj sprevidela, da bode ta večer zanjo in za vso rodbino velika izguba. Najbolj pa jo je še užalilo, ko je bedé slišala od daleč glas svojega moža, ki se je grozno jezil in nekoga preklinjal. Sicer še ni vedela kaj pomeni ta kletvina in grozenje, ali zdelo se jej je, da ne bo nič dobrega iz tega.

Slednjič pride Martin v hišo, pa še ne pozdravi svoje dobre žene, jame se dalje jeziti in preklinjati, opomnivši slednjič, da se hoče jutri maščevati. Skrbna žena, radovedna, nad kom se hoče drugo jutro mož maščevati, začne ga izpraševati in prositi, kaj namerja, in ta jej slednjič razodene, da jutri zgodaj napadejo graščino in on prvi ubije graščaka.

Ta strašna novica pretresne ženi dobro srce in dolgo ni mogla spregovoriti besede. Sama ni vedela, ima le temu verjeti, ali je samo razburjenost v pijanosti; ali naj bo, kakor hoče, bala se je zelo, da bi mož tega, kar jej je povedal, v resnici ne učinil. Še tem bolj pa jo je vznemirjalo, ko se je spomnila, kako hudo sovraštvo je v možu tlelo proti graščaku. Ali ne trati časa zastoj, marveč začne moža prositi in mu prigovarjati, da bi iz nemar pustil to zamero, ki bi ga gotovo pripravila v najžalostnejšo nesrečo.

Dolgo je še žena prosila moža, ali ta ni dosti poslušal njenih svétov, vlegši se na postelj je začel kmalu močno hripati. Blaga soproga pa je pokleknila pred podobo Matere božje, ter jela goreče moliti za spreobrnitev svojega moža.

Med tem, ko je Martin tidno zaspal in neusmiljeno hripal, mislil bil bi kdo, da živa blagi pokoj, ali to ni bilo tako. Strašne pošasti so ga neprenehoma mučile v spanji.

Ko se Martin zbudi, splazi se iz postelje in stopi k oknu, da bi se prepričal, če se že daní. Koj se odpravi, vzame v roke debelo gorjačo ter hiti na ravnost v krmo, nikomur nič razodevši.

Prišed tje, najde že nekoliko malopridnežev iz vasi na pol pijanih, ki so mu brž nalili nekoliko kupice, da je bil popolnoma pijan.

Kmalu je napočil krasni dan in rumeno solnce se je prikazalo iz-za hribov, ali koj se je skrilo in nekaj dni več ni svetilo. Morda ni hotelo sijati zločincem.

Nabralo se je vedno več kmetov iz vasi, in vsi so bili oboroženi s cepci, vilami in gorjačami. Vsa drhal je drla na ravnost v graščino, in kaj se je ondi potem godilo, nočem dalje opisovati, kajti groza mi stresa ude pri samem spominu. Stari graščak, pošten gospod, ki ni nikomur storil krivice, zagledavši to kmečko drhal, ni vedel, kaj to pomeni, niti si ni mislil, da nenadoma izgubi življenje. V kratkem je bil strahovito umorjen, in po kom, to že sami veste, da je Martin največ k temu pripomogel. Pošteni graščak je dolgo usmiljenja prosil hudodelcev, pa vse ni nič pomagalo.

Ko je graščak že mrtev ležal na tleh, ni jim bilo to še zadosti, temuč so še druge graščinske pobijali in morili, slednjič pa grad obropali. Pa komaj se je to dovršilo, pogledjmo, kaj se godi v Martinovem srcu. Z ene strani ga ni nič potolažilo, da se je maščeval in ubogal satanov glas, z druge pa je občutil najhujše grizenje vesti, da si nikomur ni upal v oči pogledati. Odslej je bil najnesrečnejši človek na svetu. Nikjer ni mogel najti prostora, da bi si bil mirno odpočil, povsod ga je nekaj preganjalo in neprenehoma grizlo. Ni jedel ni spal, temuč plazil se je okrog kot senca. Kmalu je začelo tudi njegovo gospodarstvo pešati. Potem pridejo mokra leta, da ni polje nič rodilo. Slednjič so mu ukradli zdaj konje, zdaj krave, in v kratkem času je bogati gospodar postal revež.

Prav nič ga ni več veselilo na svetu, temuč kar vse ga je trpinčilo in nadlegovalo. Nekega dne je kar nakrat izginil iz vasi, da nihče ni vedel, kam je šel. Mnogo let je preteklo od takrat, ali od Martina ni bilo nikakoršnega sporočila. Uboga žena sama z nekaterimi malimi otroci si ni vedela pomagati, in slednjič je morala prodati posestvo skoraj na pol v nič. S tem se je živila nekaj let, slednjič je pa tudi to pičlo premoženje pošlo in postala je še revnejša in nesrečnejša.

IV.

Kakor sem že prej omenil, preteklo je mnogo let od takrat, ko je zapustil Martin zaradi hudega očitanja vesti hišo in domačo vas, in nihče ni nič slišal in vedel o njem. Kar se neko nedeljo popoldne, ko je Martinova žena žalostna sedela pri peči z molkom v roci, nenadoma duri odpró in v sobo stopi star, siv mož v razcapani obleki in torbo na rami. Žena videti tega človeka, jelo se jej je v glavi vrteti, in prišlo jej je tako slabo, da se je zgrudila na tla in omedlela.

Oni mož jo brž vzdigne in začne polivati z mrzlo vodo, da se je slednjič zopet zavedela.

Vsakteri bralec se je že gotovo domislil, da oni sivi mož ni bil nihče drugi, nego nam dobro znani Martin. Gotovo bode sedaj vsakteri radoveden, kje se je Martin toliko časa potikal — in kaj je delal.

Ko je po onej strašnej dogodbi zginil iz vasi, čutil je v svojem srcu velik kes zaradi smrtnega greha, in hotel se je spokoriti. Hodil je po čudodelnih mestih in raznih božjih potih, ter molil goreče s solzami v očeh za odpuščenje grehov. Potem je bil nekaj let puščavnik v nekem velikem gozdu in živil se je s samimi gozdnimi koreninami, pil pa je čisto studenčnico. Slednjič je bil tudi v Rimu, in vse to je storil, da bi mu Bog odpustil velike grehe.

Ko je tedaj Martin prišel, kakor vidimo, nazaj v svojo hišo, pa že sivi starec, začudil se je zelo nad revščino, v kateri so se nabajali njegova žena in otroci. Pa kmalu je vedel, od kod je to prišlo in pripisoval je vse svojej krivici. Začel je delati na vso moč, ali zaradi starosti ni mogel opravljati težkih del, zatoorej si je poskrbel gozdnarsko službo, kakor smo že v začetku te povesti slišali.

Opisal sem tu ob kratkem Martinovo življenje, in vrnimo se zopet k začetku povesti. Videli smo ondi na smrtni postelji ravno umirajočega Martina, ki je podelil svojim otrokom nekaj opominov in blagoslov in potem kmalu zatisnil oči na veke ter se preselil na drugi svet.

Žena in otroci so v žalosti in solzah spremili njegovo truplo na pokopališče in dolgo so molili k Bogu, da bi sprejel njegovo dušo k sebi v nebeško kraljestvo.

Nekoliko o zgodbi ur.

(Spisal Fr. Gerbic.)

Kako koristna in potrebna je iznajdba ur, to se je v življenji že vsaki lahko prepričal, komur je na tem ležeče, da vse o pravem času opravi in preskrbi, kakor mu je naloženo ali kakor sploh opravila v njegovem stanu terjajo od njega. Ne vé pa vsaki, kdor vživa dobroto te iznajdbe, koliko se je k temu časa in truda potrebovalo, predno so se ure do te stopnje popolnosti pripravile, kakoršne imamo zdaj. Zatorej ne bo od več, ako na kratko nekoliko vrstic o tem napišem.

V starih časih že so imeli ure, toda ne v taki popolnosti, kakor jih imamo mi dandanašnji, ko lahko v vsaki bajti skoraj do minute natanko izveš, koliko ur dneva je že preteklo. Prve ure so bile solnčne ure. One so v starih časih iz početka nadomestovale naše ure. Toda, ker so le po dnevu za rabo in pa le tedaj, kedar solnce sveti, niso mogle popolnoma zadostovati svojemu namenu. Mislili so tedaj, kako bi si napravili uro, ktera bi jim po noči in po dnevu, o jasnem in oblačnem vremenu merila čas, in iznašli so vodene ali pesečne ure, klepsidre imenovane. To je bila nekaka priprava, kakoršno še dandanes pa le redko kje vidimo, iz stekla napravljen. *) Imela je dva pregrada, eden se je polnil z vodo in v drugega je bila napravljen majhna luknja, skozi katero se je pretakala voda iz zgornjega pregrada. Kedar je odločeni del vode v drugi pregrad stekel, pretekla je ura, potem se je zopet posoda obrnila in voda je tekla v poprejšnji oddel. Tako se je vedno ponavljalo in zraven so morali ure šteti, kolikokrat se je že voda pretočila iz ene posode v drugo. Prve take ure so imeli Babilonci; k nam v Evropo so tudi pozneje prišle iz Egipta. Pripoveduje se tudi, da je Julius Cezar tako uro iz Britanije v Rim prinesel. Kdaj so ravno te ure iznašli, ni bolj natanko znano; da so zelo stare se vé, ker so jih imeli še pred Kristusovim rojstvom. Tudi so bile dolgo časa v navadi.

Kaj posebnega zavoljo svoje umetne naprave je bila klepsidra, ktero je leta 807. kalif Harun al Bašid podelil Karlu Velikemu. Imela je namreč umetno napravo, da so konec vsake ure zvončki zvončkali, potem so prišle skozi nekaka vratica, ktera so bila napravljena na tej uri, male podobice na konjih, ktere so jezdice predstavljale in so šle zopet skozi druga vratica notri.

Po Kristusovem rojstvu so simtertje vodo v takih urah nadomestovali tudi s suhim tankim peskom, ker se je bilo zavoljo natančnosti nanj bolj zanesti. Vse te ure pa so bile vendar le še pomankljive. Okoli tisoč let po Kristusovem rojstvu iznašli so umetni mehanizem iz zloženih koles, ktera so gnale ali zmeti ali pa naložene teže, (kvihti). Tako napravljene ure pa niso še bile. Ne vé se natanko, komu bi se za gotovo ta iznajdba prilastila. Morebiti je Lah, Jakob

Dondi, prvi izmed onih, kteri je naredil tako uro. Ta je namreč v svojem rojstnem mestu Padovi naredil leta 1344. v zvonik tako uro, da je tudi ure bila. Tudi klepsidra se je neki za čas slavnega Florentinca Galileja tako popravila, da je ure bila. Iznašli so namreč to, da je voda med naraščanjem kviško gonila nekaki cilindri, kteri je zopet prožil umetni mehanizem, da je ure bil.

Vse te iznajdbe so bile že velik napredek v tej umetnosti. Največo popolnost pa so ure, kar se tiče njih natančnosti in zanesljivosti, dosegle še le potem, ko je Galilej iznašel pendelj ali perpendikelj. *)

Ta iznajdba, ktera spada, kakor nekteri pišejo, v sedemnajsto stoletje, kar je pa menda napak, ker se je Galilej rodil že leta 1564. in je neki že okoli dvajsetega leta do te iznajdbe prišel, je postala kmalo duša celemu mehanizmu ur, in je k temu pripomogla, da imamo zdaj ure, ktere bolj natanko grejo, kakor poprejšnje.

Nekteri umetniki, kteri so ure izdelovali, napravili so v zvonikih še posebno umetne ure. Tako je napravil nek umetnik v zvoniku mestne hiše v Pragi, in tudi v Olomucu, prav umetno uro. Napravil je umetni mehanizem zraven, da so se na zvoniku prikazale vsakokrat, ko je ura bila, različne podobe, tako n. pr. eden izmed dvanajstih aposteljev, smrt s koso majaje, štirje letni časi i. t. d. Delo je že zelo staro in zdaj stoji. Pravljičica imenuje to delo „uro slepega mladenčca“, ker so neki umetnika oslepili, bojé se, da bi še drugod ne napravil enakih ur, s kakoršno so se hotli le oni ponášati. Umetnik pa jih v svojem srdu zaprosi, da bi ga še enkrat spustili k delu svojega uma, rekoč, da bi se rad še enkrat od njega poslovil. Peljejo ga tje. Ura bije, — pa zadnjikrat se prikažejo aposteljni iz svojega stanišča, zadnjikrat je smrt zamajala s svojo koso i. t. d. — Umetnik se je tedaj maščeval nad njimi; nekje v mehanizmu je le nekaj malega skrivaj premaknil in — delo se je ustavilo, da mu ni dal do zdaj še noben umetnik zopet življenja. **) — Slišal in bral sem pa skoraj o enaki uri drugega mesta, in o umetniku si ljudje pripovedujejo ravno tako pravljico, kakor sploh k bolj navadnim rečem radi kaj enacega pridevajo.

Še je omeniti žepnih ur, ktere so tudi že v srednjem veku imeli. Peter Hele, Nemec in urar v Norimberku leta 1509, bil je naredil prve žepne ure. Bile so pa velike in zato še nerodne. Toda kmalo se je tudi v tem obziru pomagalo, in počeli so če dalje manjše žepne ure delati. Holanec Huygens si je kakor pri pendelju, tako tudi za zboljšanje mehanizma žepnih ur pridobil mnogo zaslug. Bila je v onih časih umetnost urarije tako priljubljena, da se je celo nemški cesar Karol V. pečal z njo. Od tedaj je stopala ta umetnost na vedno višjo stopnjo popolnosti in dandanes imamo že mnogo različnih ur, kar se tiče njih zunanje podobe in oprave, kakor tudi popolnosti njih znotranjega mehanizma. Gorkota pa in mraz, ki rudo napenja in krči, ima vedno še nekoliko upliva na natančnost, in dela, da včasih malo prehitévajo ali pa se zakasnujejo; temu se je pa zopet v okom prišlo z umetno pripravo v mehanizmu. Vendar ostane ona ura, ktero je stvarnik postavil na nebeški strop, namreč solnce, najna-

*) V nekterih krajih imenujejo pendelj ali perpendikelj „muho“. Tako sem slišal reči: „Poženi muho, da bo šla ura!“

**) Ravno zdaj se je zopet lotil nek umetnik popravljanja te ure in pravijo, da bo v kratkem zvršil svoje delo.

*) Na grobnih kamnih vidimo simtertje še zdaj njeno po dobo vsekano, ki je znamenje minljivosti.

tančnejša, ker se ne prehitijo in ne zakasne nikdar v svojem teku. Solnčne ure so zatorej najnatančnejše, posebej ko so še učeni preračunili razliko, kako solnčni žarki padajo v raznih časih leta, in so jih tudi po tem vredili. Zdaj, ko telegraf po celem svetu kot blisk raznaša naznanila, zdaj je mogoče, da se ure v največji daljavi skoraj do sekunde natanko in enako napravljajo. Tako se ure po naših kolodvorih na železnici vsaki dan vravnajo po veliki Praški uri, ki je na stolpu mestne hiše. Ta ura se vravnava natanko po solnčni uri in potem se drugim telegrafuje.

V žalosti.

Srce moje napolnila
Britka žalost je hudó;
Ali za-nj več tolažila
Se na svetu ne dobó?

Kje prijatli ste prelubi,
Ki ste bili mi zvesti?
Oj, po vaši britki 'zgubi
Srce moje se solzi.

Vrnite se k meni mili,
Pokažite spet zvestost,
Prinesite s tolažili
Srcu mojemu radósti!

Kje si lipica zelena,
Ki imel sem te tak' rad?
Oj, ti moja zaželena,
Oj, prinesi mi svoj hlad!

Kam ste ptičice zletele,
Ki ste veselile me?
Zdaj zapojte, kakor pele
Kdaj ste sladke pesmice!

Kje cvetice ste premile,
Ki cvetele ste lepó?
Da saj enkrat veselile
S cvetjem bi mi še okó!

Kje ste ribice gibljive
V vodi vira bistrega?
Pokažite, ljubeznjive,
Se v tolažbo mi srcá!

Oj, zdaj vse je izpustilo
Mene v britki žalosti,
Da saj enkrat bi topilo
Srce še se v radosti!

Fr. Ser. Cimperman.

Kitajski značaji.

(Poslovenil J. P.)

Vou-Ti, kitajski cesar (91. l. pred Kr. r.) bil je zelo bahjeveren. Nek slepar se mu nalaže, da ima pijačo, ki stori človeka neumrjočega. Prinese mu jo v kozarcu. Zastonj si je prizadeval Vou-Ti-jev minister, da bi cesarju vbratil piti. Ko slednjič vidi, da je vse prizadevanje prazno, iztrga čarovniku kupico iz rok, ter jo izprazni v dušku. Cesar je bil zelo razsrjen, ker ga je minister tako malo spoštoval, in žugal mu je umoriti ga; ta pa mu reče smeje: „Če veruješ, da stori

ta pijača človeka neumrjočega, potem me ne moreš umoriti, če pa misliš, da ta pijača nima moči obvarovati me smrti, potem ne kaznuj mene, ampak tega goljufa.“ — Cesar se umiri in spozná, da minister govori resnico.

Cesar Puen-Ti (570. l. po Kr.) je lakomnost in čestilakomnost zelo sovražil. Njegov dvornik, čegar sebičnost je poznal, prinese mu nekega dne darilo velike vrednosti. Cesar je vzame ter se mu zahvali, potem pa pravi, sežgavši darilo v pričo njega: „Dam ti dim za dragocena darila; to učini naj manj hudobij, ki se tako rade godé med čestilakomneži.“

Kedar pošlje cesar više uradnike po deželah, da bi se prepričal o njihovem stanju, dobi vsakteri za uradništvo potrebni pečatnik. Nekega dne nenadoma izgine eden takovih uradnikov, ki je že dolgo časa v svojej deželi službo zvesto opravljal. Če je kdo vprašal služabnike, rekli so, da je nevarna bolezen, ki ne dopušča gospodu sprejemati pritožb in prošenj. Neki mandarin, njegov prijatelj, vedel je koj, da je vse to le zvijača, in ker se je bal, da ne bi doletela prijatelja kaka nesreča na dvoru zavoljo zanemarjenih dolžnosti, šel je k njemu. Zastonj so mu branili služabniki v sobo; slednjič je prišel, kamor je želel. Odkritosrčno naznani uradniku svoje mnenje o njegovej bolezni. Ta je v začetku tajil, slednjič pa je povedal, da mu je ukraden cesarski pečatnik, in da je sklenil, ker ne more več svojih listin pečatiti, nikogar več k sebi pustiti ter vedno prikrito živeti. — „Nimaš-li sovražnikov?“ prasha mandarin, ki je dobro vedel, da je imela izguba takonega pečatnika hude posledke. „To je ravno, kar me dela nesrečnega,“ odvrne uradnik. „Poglavar tega mesta mi nasprotuje v vsakej reči; če izvé, da nimam več pečatnika, zgubljen sem.“ — „Ubogaj me,“ pravi mandarin, „spravi svoje najdražje reči v najbolj oddaljeno sobo v hiši, o mraku zažgi eno vnanjih sob, potem pa vpij, kolikor moreš, da pride pomoč. Tvoj sovražnik mora semkaj priti in zapovedovati, kakor mu velewa njegov posel. Če pride, daj mu v pričo družih škrinjico, v kateri je bil pečatnik, in reci mu, da mu izročiš najdražjo reč, ki jo imaš — cesarjev zaklad v varstvo, toliko časa, da mine nevarnost. Če ti je on vzel pečatnik, — kakor jaz tudi gotovo mislim, — da bi ti s tem škodoval, morda ga nazaj dene v škrinjico ter ti ga zopet izroči, ker se bode bal, da ne bi ga obdolžil, da ga je on izgubil.“ — Kar je mandarin prerokoval, to se je zgodilo. — Pečatnik je bil zopet v škrinjici, ko jo je uradnik dobil od poglavarja nazaj.

Kako Pahole lisico vjame.

(Spisal J. s Podgorja.)

Nekemu gostaču so Pahole rekli. Gostoval je v stari z mahom zamašeni bajti. Ničesa ni imel v celem svojem premoženji, ko po eno kokoš. Ali že deveto leto mu jo je vselej pobrala lisica izpod strehe, letas pa jo hoče obraniti požrešnemu kosmatorepcu. Sneg odgrebe s trave, in jo pase po dnevu, da bi mu za veliko noč več pirhov nanesla. Po noči pa potegne mrežo prek linice, skozi katero mu je druge zime lisica hodila po kure.

Pa lisica je lisjak. Po noči, ko Pahole najtrše spi, pride vohat okoli bajte. Kuro zaduha in slino se jej

pocedé iz gobca. Hoče pod streho, pa zastonj si prizadeva. Pri lini, kjer je vlani pobasala puto, letas ne opravi nič. Kaj stori? Skoči na streho že z mahom poraščeno in jo predere. Kura se je čudila, ko jej je smetila drobna streha na glavo, pa vedela ni kaj bo. Kar nakrat čuti, da jo nekaj sname z gred. To ni Pahole, preveč stiska. Kokoš na ves glas zakokodače, lisica jej vrat vkrivi.

Pahole sliši mili glas, drkne s postelje revici pomagat. Ravno ovije okoli vogla, a lisica se zmuzne že s kuro v gobcu v gozd. „Čaki, kosmatinec, to ti bom pa poplašal,“ reče Pahole in gre za njo. Kri po snegu mu kaže pot. Sledé za krvijo, pride do luknje, kamor mu je lisica odnesla kokoš.

Pahole gre in nanosi praproti in smrečja pred lisičji brlog in ga zažgé, misleč, da lisica dim ali uduši, ali jo pa izžene njemu pod roke. Pa lisica je imela še eno pot v brlog. Tam je tudi zdaj iz brloga šla. Pahole se jej je jezno pačil in jej žugal, ko jo vglada, da jo reže prek briha. Gre iskat, kje mu je ušla. Kmalo najde novo pot v brlog. Že dobro, si misli, jutri zapalim zopet na tej luknji grmado, na uno grem pa lisjaka s kolom čakati. „Če ne vem kaj, bom jo goljufal.“ Kakor je djal, stori. Na eni luknji gori ogenj, na eni pa stoji Pahole s kolom in vedno gleda v tla, kedaj se bo prikazal lesjak iz brloga. Zdaj — smuk — šine lisica na dan. Pahole se vstraši, da mu cepne kol z rok in se sam zvrne znak na tla. Sram ga je, da je tako malosrčen, da se pred lisico tako vstraši. Drugi dan je bolj srčen. Zakuri in čaka, kot včeraj. Lisica šine iz brloga, sred dobrave je bila že, preden zadene Pahole z vso silo s kolom ob zemljo, da se mu vse kosti premaknejo po rokah. Ravno tako mu je pokazala lisica tretjega dne, da tako nič ne opravi pri njej.

„Ta je prazna,“ misli Pahole, „bom pa drugo poskusil.“ „Tu-le pred luknjo me boš pričakal lisiček ti,“ godrnja sam sabo, pa privleče vrvice iz mavhe, naredi zadrgo na njej in jo priveže ob bukovi korenini. Druzega dne pride gledat. Kaj vidi? nič, še vrvice ne. Lisjak se je bil sicer vjel, pa ima zobe. Odgriznil je vrstico in šel je rakom žvižgat tje v križem svet.

Necega večera Pahole zopet stopa proti lisičjemu brlogu. Sam sabo se pogovarja in smeje se, eno je vdél, da se mu tako dobro zdi. Ali je morebiti lisico vjel? Ne ampak vganil je, kako jo bo dobil v pest. Ko doide do luknje, pripogne šibko drevo, otveže vrh drevesa z vrstico, in naredi zadrgo na njej kot popred. Potem zasadi drevesni vrh tik luknje v tla, ter poravna tako penkljo po lisičji stezi, da jo mora dobiti ali na vrat ali na noge, naj gre že noter ali pa ven. Tako stori, pa gre. Druzega dne je že zarano na mestu. Kaj vidi? Lisico, ki je plaval med nebom in zemljo. Vjela se je kot unega dne, je odskočila, drevo se izdere iz tal in mahoma jo nese navkviško. Pri vsej zvijači ni mogla odgrizniti vrvice, ki jej je bila zadrgnjena okoli vrata. Pahole jo še tistega dne odere in kožuharju za toliko prodá, kolikor je poltretja kura vredna.

Gospodarske drobtine.

Da zajci mladih dreves ne oglođajo, priporoča rhein. G., da se po zimi in o vigrédi, kedar zajci druge hrane ne dobivajo in po vrtilih škodujejo, drevesca s petrolejem namažejo. Ako se po nekoliko

tednih zopet zapazi, da je koža oglođana, mora se mazanje ponoviti.

Žito pregloboko sejati, ni dobro. — Veliki posestnik Röstel je opazoval seme posejano, kader je počelo klice poganjati pa i dalje, kader je že naredilo koreninice. Pri tem opazovanju je videl, da globoko vsejano seme ni globoko pognalo korenin, ampak da so bile one bilke najmočnejše, kjer se je žito plitvo sejalo. Najbolja je setev po Röstelnovih skušnjah do poldruzega palca globoko. Iz njegovih skušenj se je pa pokazalo tudi to, da globoka setev semena ne varuje pozebljine.

Globoko oranje donaša več pridelka memo plitvega. — Sploh je znano, da je dobro, ako se težka zemlja, to je ilovasta, globoko orje; al dokazalo se je, da tudi lahko zemljo je treba kolikor mogoče globoko orati. Gotovo polovica več se dobi iz polja globoko izoranega kakor iz polja plitvo oranega.

Do dobrega se mora izmolsti krava — to je zapoved umnega gospodarstva, katero naše gospodinje še preveč zanemarjajo. Koliko poličev mleka je treba za fuut sirovega masla (putra), to odvisi večkrat samo od tega, kako dekla kravo molze. Izvedelo se je, da ista krava, zjutraj molzena, je pri začetku molze 5 odstotkov, h koncu molze do 25 odstotkov smetane dala — tedaj je za 30 odstotkov razločka. Če dekla pred molzo vimena dobro ne „presuče“ (kakor pravijo), to je, da ga močno ne pognete, teče izprva redko vodeno mleko prav hitro iz vimena, smetana pa ostane gori; tedaj se res molža hitro opravi, al ta hitrica stane veliko denarja; zraven tega pa se dobra mlekarica popači z nečimerno molžo. To je resnica z žebljem pribita, katero vsak gospodar in vsaka gospodinja lahko uganeta; tudi v latvici je zgorej na vrhu smetana, spodej pa je manj masno mleko. In kaj nam kaže tèle, kader sesá? — pogostoma suje z gobcem v vime, da tako — česar ga nihče ni učil, dobiva boljega mleka. Naj bi tedaj naše dekale saj tako pometne bile kakor teleta, ki jih sicer za neumne imamo.

Tudi jajca neso na milijone dohodkov. Angleži cenijo tečnost jajec za človeško jed, zato povžijejo mehko kuhanih jajc sila veliko. Ker jim jih domače kokoši ne iznesó toliko, kolikor jih potrebujejo, zato jih nakupujejo na Francoskem (vsako leto za kakih 10 milijonov gold.) in iz Belgije in Holandije. Ker pa je vse to še premalo, obračajo se zdaj še v severno Nemčijo in v naše cesarstvo. Na Nemškem namažejo vsako jajce z oljem; na Lipskem je neki velik barantač, ki je nedavno obhobil Bavarsko, Česko, Ogersko do Banata in Slavonijo, da je videl, kako stoji v teh deželah s kokoši in si zaaral na milijone jajec. Za prvo poskušnjo so jih iz Ogerskega poslali 600 zabojev (kišt); v 3 dneh so bile po železnici v Lipsiji in odtod v 7 dneh na trgu v Londonu. — Tù se spet očitno kaže, kako olajšajo železnice kupčijo — in lahko je mogoče, da kranjska in štajarska jajca pridejo v London. „N.“

Od kod je prišla naša živina?

Naši kraji skorej niso ni enej naših sedanjih domačih živali prva domovina. Čujmo tedaj, kaj piše sloveči francoski naravoslovec „Izidor Geoffroy-Saint-Hilaire“ o domovini živali, ki so zdaj nam domače. On piše to le:

V Evropi so doma: beli zajček, gós, navadna raca, labud, ligurska in navadna bčela.

V Aziji so doma, in od ondod so se po svetu razširili: pes, konj, osel, prešič, velblod, dromedar, koza, ovca, goved, cebú, bivol, severni jelen, tatarski bivol, arui, gaur, izmed ptičev so v Aziji doma: golob, kokoš, navadni fazan, pav, grlica, labudna gos, zlati fazan, srebrni fazan, fazan s kolarjem, svilna gosjenica, ricinova in ajhlantova židna gosjenica.

V Afriki so doma: mačka, podlasica, turška kokoš, kanarčki in egiptovska bčela.

Amerika je prvotna domovina: indiškemu prešiču, lami alpaki, puranu, pižmovej raci, in košeniljske uši.

Po številu ima domačih živali svoje prvotne domovine v Evropi 6, — v Aziji 27, — v Afriki 5, — in v Ameriki 6.

A. Jurinec.

Zastavice.

53. Nikoli ne je, pa je zmerom sito, kaj je to?

54. Štirji nosijo, dva gledata, dva poslušata, dva streljata, eden pa pometa.

Vganjka zastavic v 17. listu: 51. mrlič in 4 nosilci imajo v vsem skup 100 prstov, 5 glav, 4 pameti, mrtvi je nima; — 52. lonec (zemlja, lonec, črepinja).

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Boj v Dalmaciji še ne miruje, v dnevnikih bereš o njem cele strani, kratek obseg dolzemu popisovanju pa je, da upor — še ni zadušen. Noveje vesti sicer nekaj lepše zvoné, namreč, da so cesarski skorej že vse zmogli. Ali da to še ni tako, kaže, ker se morajo novi vojaki pomikati proti jugu. — Kakor je sploh vsaka vojska žalostna in silna reč, tako se tudi v Dalmaciji godé obžalovanja vredne dogodbe. Grdo delajo uporniki z vjetimi vojaki, pa tudi cesarski so že nekaj upornikov obesili in več vasi požgali. — V Beč se je podal župan Vojnovič, ki ima veliko zaupanje v kotorskem okraji. Le-ta je ministrom razjasnil okolnosti in odkril napake, ktere so zakrivilci cesarski vladniki. Morebiti vlada njemu izroči nalogo, da pomiri svojo domovino. — Kotorei so na Dunaj poslali peticijo, v kateri prosijo, naj bi presvitli cesar blagovolil ukazati, da se na postavni poti sklene, da oni (Katorci) kot brambovci bi svojo službo opravljali le med mejami boke kotorske, da se brambovcem, kedar so že izučeni, dovoljuje, da smejo prosto iz svoje dežele po opravilih, in da se jim tudi ob času službe pušča obleka narodna — kolikor se dá.

N. v. cesar je iz Carigrada potoval naprej v Atene in od tam dalje proti svetelj deželi, tako da je te dni bil v Jeruzalemu. Menda kmalo napravijo slovesnost v Egiptu in zdaj, ko to pišemo, bojé, da je tudi naš cesar že tam.

V trenutku je dovršen tudi zadnji deželni zbor te sesije. Marsikaj bi se še dalo povedati o raznih debatah, toda prostora primanjkuje, pa tudi ni našemu listu namen obširno politikovanje. Dunajski zbor je že na zadnjo uro imel hudo razpravo, ktero so naredile postave za ljudske šole. Poslanci s kmetov zahtevajo plačo učiteljem, ktera jim se vé da tudi gre, ali po tem nastaja razmerje, da so Dunajčanje nasproti deželanom

preobloženi. Ker je enaka razmera zastran davkov tudi v drugih zadevah, torej se je meški zbor dunajski resno jel poganjati za to, da bi Beč postal neposredno državino mesto, kakor n. pr. Trst. Do zdaj ni še nič dognanega v tem, a mogoče je, da kaj opravijo. — Zadnji je nehal zborovati gališki zbor. Volili so še za državni zbor in brž ko ne da tudi pojdejo va-nj. Razen tega sta praški in lvovski zbor poslala cesarju adreso. Praška pa je lvovske popolnoma nasprotna. Praška se vjema z mislimi nemških liberalcev, lvovska se bolj bliža federalističnim nameram. Sicer pa se v Galiciji okoljnosti simtertje zelo kalé in žalostno bo, če se Poljci ne spravijo z Rusini, kar se je zdaj odložilo. Slovanski rod ogromnega števila! kedaj se iznebiš zastarele lastnosti, kterej pravimo nesloga, ki je od nekdanj toliko zlega razsula po naših zemljah? — Pa saj še celo en rod se ne more zediniti in žalostne so prikazni, ki tudi iz slovenskih mestic in zemljic prihajajo na dan — oznanovaje razprtijo! — V praškem zboru zbrani Nemci so Čehom vzeli mandate. — Tirolskemu zboru se je pripetilo, kar kranjskemu, vlada ga je hipoma zaprla.

Na Ogerskem so se nedavno hude denarske ne-zgode jele prikazovati. Vladi sicer slava doni, ker je iz lastnega žepa nekoliko obrtniji pomagla, ali vsakakor je to znamenje puhlega stanja. Kaj bi še le bilo, ko bi med tu in tam bila enaka — pravična razmera.

Nemško. Sprejeta je v berlinske zbornici postava, po kterej vsakdo sme v civilni zakon stopiti.

Francosko. Veliko hrupa dela republikanec Rochefort, kterege so bili zaprli, pa izpuščen je na cesarjevo povelje. Rekel je, da priseže cesarju z vesto bo (kot poslanec), a držal je ne bo. Gotovo čudno načelo, da-si je republikanec. Vedeti bi moral, kaj je prisega. Sicer pa se Rochefort vkljub temu ne zdi vladi nevaren, dokler se okoljnosti drugač ne spremené, bode morebiti veliko grmenja — malo dežja.

Laško. Med tem, ko je francoski Napoleon nekaj okrevljal, blezo hudo boleha laški kralj in — ruski car. Vendar je neki že bolje laškemu kralju in se govori, da se z našim cesarjem snideta v obmorskem mestu Brindisi.

Špansko. Trdi se, da ima sedanja vlada večino glasov zagotovljenih, da se za kralja izvoli vojvoda iz Genove. Dogodba pa to še ni.

Razne novice.

Tajnika družbe sv. Mohora. Tajniška opravila družbe sv. Mohora prevzameta gospoda: Lambert Einspieler, tajnik knezoškofijski, in Šimen Janežič, c. k. lajtnant v začasnem pokoji, ranjcega profesorja brat.

Družba sv. Mohora. Dne 13. novembra 1869 se je vršila XVII. seja družbe sv. Mohora. Kratki zapadek važnejših pomenkov in sklepov je ta le:

a) Družbin blagajnik je poročal o dohodkih in stroških za tekoče leto; račun se je izročil pregledovavcu v pretres in se priobči z računom prihodnjega leta.

b) Vprašanje, koliko in ktere bukve se bodo izdale za leto 1870, rešilo se je po živej in vsestranskej razpravi za zdaj s tem, da prejmo družniki za prihodnje leto sledeče knjige:

1. „Življenje svetnikov in svetnic Božjih“ (5. snop) s podobami; spisuje in nadaljuje g. M. Torkar.

2. Prelepo povest: „Žalost in veselje“, ktere je bilo enoglasno prisojeno prvo darilo, spisal Andrejčkov Jože.

3. Tomšičevo gospodarsko delo: „Poljedelstvo“ — obdarovano z drugim darilom. —

4. „Domače in tuje živali“, (3. snop. P tice) s podobami od prof. Erjavca in

5. „Koledarček za leto 1871“ z imenikom in z razno kratkočasno-podučno tvarino.

Potrdil se je tudi pri tej priložnosti „Besednikov“ predlog, naj se privzame v koledarček kolikor se dá obširen životopis pokojnega Janežiča in se mu doda njegova podoba. — „Življenje svetnikov“ se bo tiskalo v 17.000, ostale knjige pa v 16.000 iztisih. — Stroški za toliko in tako obširnih knjig bodo torej sila visoki; bodi tedaj vsem čast. gg. domorodcem skrb in prizadeva, da število udov spet prav veselo naraste.

c) Obrok, do kterega so razpisana darila za leto 1870, konča se s tekočim mescem; zato ponavlja družbin odbor svojo prošnjo, da se pošljejo vsi rokopisi družbi vsaj do 1. decembra t. l.; na rokopis, ki družbi pozneje dojde, ne bo se mogel ozir vzeti. Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan (2. febr.) 1871.

Prestava najlepših cerkvenih himen (spevov). Pod tem naslovom je v Ljubljani pri Gerberji na prodaj knjiga po 15. kr. Poslovenil je najlepše speve te vrste g. J. Bilec.

Kdor išče ta najde. Slovenski kmet pride k sodniji zastran pravde, ktero je imela cela srenja z nekim tujim naseljencem. Sodnik dolge pravde sit, praša kmeta, zakaj je srenja ravno njega za pooblaščenca izvolila, ali ni imela pametnejšega? Kmet se pa odreže: Imamo že še mnogo modrejših možakov doma, kakor sem jaz, ali moji sosede so menili, da s takim, kakoršen ste vi, gospod sodnik, bodem že jaz tudi opravil. „Sl. G.“

Oglasnik.

Dohodki

za Janežičev spominek.

Darovali so do 1. novembra 1869

Gospodje:	gold.	kr.
1. Dr. Valentin Milar, korar, vodja družbe sv. Mohora	5	—
2. And. Einspieler, profesor, odbornik	5	—
3. Dr. Valentin Nemec, profesor, odbornik	5	—
4. O. Karol Robida, prednik Benedikt. reda, profesor, odbornik	5	—
5. Karol Dürnwirth, spirital, odbornik	5	—
6. Matevž Šerbič, kn. škofji tajnik, odbornik	5	—
7. Lambert Einspieler, kn. škofji tajnik, odbornik in družbin tajnik	5	—
8. B. C. Rossbacher, tergovec in odbornik	5	—
9. Franc Pesjak, tergovec	5	—
10. Gvido Polak, knjigovodja	5	—
11. Jožef Levičnik, učitelj in srenjski predstojnik	2	—
12. Lambert Ferčnik, fajmošter v Žabnicah	5	—
13. Lovrenc Einspieler, kmet	1	—
14. Viktor Dolenc v Cervignano	2	—
15. Jernej Majhar, fajmošter na Zili	1	—
16. Dr. Janko Sernec v Mariboru	20	—

(Dalje prihodnjič.)

Skupnina 81 gl. —

V Celovcu 1. novembra 1869.

O d b o r.

Naznanilo.

V zapiščini ranjcega profesorja A. Janežiča je še več iztisov zbirke, ki jo je izdajal pod imenom „Cvetje iz domačih in tujih logov“. Dobivajo pa se posamezna dela te zbirke po sledeči ceni:

Deseti brat, izvirni roman, spisal J. Jurčič, po 80 nkr. — Babica, obrazi iz življenja na kmetih od Božene Nemcove,

poslovenil Fr. Cegnar, po 1 gld. — Kirdžali, podonavska povest, spisal Čajkovski, poslovenil Podgoričan po 1 gl. — Pellikova žalostna igra „Tomaž Mor“, poslovenil J. Križaj, po 36 nkr. — Pesmi, zložil A. Umek, po 80 nkr. — „Zora in Solnca“, pripovedna pesem v treh delih, zložil M. Valjavec, po 30 nkr. — Slovo o polku Igorov, poslovenil M. Pleteršnik, po 10 nkr. — Šilerjev „Willem Tell“, poslovenil Fr. Cegnar, po 80 nkr. — Platonov „Kriton in Apologija“, poslovenil J. Božič, 30 nkr. — Ksenofontovi „Spomini na Sokrata“, posl. L. Hrovat po 54 nkr. — Virgilijevo „Poljedelstvo“, posl. J. Šubič, 40 nkr. — Sofoklov „Ajant“, posl. M. Valjavec, 36 nkr. — G. Krekov „Na sv. večer“ v 3 spevih po 24 nkr. — „Kritica Andersenovih pravljic“, posl. Fr. Erjavca, 30 nkr. — „Veronika deseniška“, v 15 spevih od J. Frankolskega, 36 nkr. — A. Umekov „Ciril in Metod“, po 24 nkr. — Povest „Alvaredova družina“, posl. J. Parapat, po 50 nkr. — „Prvenci“, poezije Janeza Bilca, 50 nkr. — Lermontov „Izmael-bej“, posl. Vesnin, 30 nkr. — Chocholovskova pripovedka „Agapija“, posl. Podgorički 30 nkr. —

Dalje se utegne dobiti nekaj iztisov Fr. Erjavčevega „Živalstva“ po 75 nkr. in Tušekovega „Rastlinstva“ po 65 nkr. ter „Cvetnik slov. šlovesnosti“ od A. Janežiča po 1 gl. 50 nkr.

Kdor želi teh bukev, naj se obrne v Celovec na Š. imena Janežiča, c. k. lajtnanta v začasnem pokoji.

Listnica.

Gg. pisatelji, ki imajo v letošnjem „Besedniku“ spise, pa imajo morebiti še kaj nagrade na upu, naj se obrnejo na gosp. Šimena Janežiča, c. k. lajtnanta v Celovcu. — Tistim gg. udom družbe sv. Mohora, ki so te dni vredništvu pošiljali reklamacije zaradi družbinih knjig, naznanjamo, da se je vse oddalo sl. odboru; odbor je brz, ko je sprejel ostale knjige iz Ljubljane, vstregel željam vsakega uda. — Nekterim, ki bi radi drugi natis Janežičevega slov.-nemšk. slovarja, moramo sporočiti, da se to delo še pričelo ni, nikar že da bi bilo na prodaj. — G. D. T. Zastran rokopisov se bo spet preiskavalo na dotičnem mestu, dobite jih brz, ko se najdejo. Kar se tiče doneskov, bode vse vredoval izvoljeni odbor. V drugih zadevah hvala in poklon!

Žitna cena.

V Gorici po kaznaniku, drugej povsod po merniku prerajtana.

Ime zita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	64	5	—	4	50	4	20	2	40
Rež	3	4	2	90	3	—	3	—	—	—
Ječmen	3	30	2	60	3	20	2	30	1	74
Ajda	2	31	2	80	2	80	2	70	1	35
Turšica	2	74	3	—	2	85	2	40	1	45
Proso (Pšeno)	3	98	2	70	2	80	2	70	—	—
Oves	—	—	1	80	1	90	1	85	1	25
Krompir	—	—	—	—	—	90	1	20	—	—
Fizol	3	83	—	—	—	—	—	—	2	—

Kurzi na Dunaji 13. novembra.

5% metalike . 59 gld. 75 kr. | Nadavek na srebro 122 gld. — kr.
Narodno posojilo 68 „ 80 „ | Cekini 5 „ 85 „

Loterijske srečke.

V Gradcu .	6. novembra	1869: 85, 60, 64, 62, 42
Na Dunaju .	6. „	1869: 44, 51, 28, 14, 31
V Trstu .	13. „	1869: 28, 38, 75, 29, 35
V Lincu .	13. „	1869: 38, 84, 82, 41, 69

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaju bo 20. novembra, v Trstu in v Lincu 27. novembra.